

**Wnioski z nadzoru pedagogicznego
sprawowanego przez Podlaskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2022/2023**

A. Kontrole

Kontrole planowe

I. Zgodność z przepisami prawa realizacji zajęć wychowanie do życia w rodzinie

Wniosek

W skontrolowanych szkołach zajęcia wychowanie do życia w rodzinie organizowane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczącej wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 395 i z 2017 r. poz. 1117).

Rekomendacja

W przypadku niskiego zainteresowania uczniów udziałem w zajęciach wychowanie do życia w rodzinie uzasadnione jest przeprowadzenie analizy przyczyn takiej postawy uczniów.

II. Zgodność z przepisami prawa organizacji i realizacji turnusów doształcania teoretycznego młodocianych pracowników

Wnioski

1. Turnusy doształcania teoretycznego młodocianych pracowników organizują i realizują placówki uprawnione do ich realizacji, na podstawie skierowania wydanego przez szkołę lub pracodawcę, uwzględniając w programie nauczania realizowanym na turnusie podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, w którym realizowany jest dany turnus, a także zakres kształcenia określony w skierowaniu na dany turnus.
2. Organizatorzy i realizatorzy turnusów doształcania teoretycznego młodocianych pracowników zapewniają odpowiednie pomieszczenia wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację kształcenia na turnusie, a także bezpieczne i higieniczne warunki do pracy i nauki.
3. Organizatorzy turnusów doształcania teoretycznego młodocianych pracowników zapewniają nadzór służący podnoszeniu jakości prowadzonego kształcenia.
4. Nie wszyscy organizatorzy i realizatorzy turnusów doształcania teoretycznego młodocianych pracowników zapewniają kadrę dydaktyczną, która posiada wymagane kwalifikacje zawodowe, określone w przepisach prawa, oraz prowadzą dokumentację realizacji turnusów w sposób określony w obowiązujących przepisach.

Rekomendacja

Organizatorzy i realizatorzy turnusów dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników powinni zapewnić do ich realizacji kadre dydaktyczną posiadającą wymagane kwalifikacje oraz prowadzić dokumentację turnusów zgodnie z przepisami w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

III. Zgodność z przepisami prawa organizacji pracy bursy

Wniosek

Organizacja placówki zapewniającej opiekę i wychowanie uczniów szkół ponadpodstawowych uwzględnia bezpieczeństwo i higienę, możliwość rozwoju zainteresowań, uczenia się, respektowanie praw uczniów i rodziców oraz materialne warunki pobytu, sprzyja rozwojowi młodzieży, promuje placówkę w środowisku lokalnym.

Rekomendacja

Kontynuowanie starań o wdrożenie działań zmierzających do dostosowania warunków pobytu uczniów z niepełnosprawnościami.

IV. Zgodność z przepisami prawa zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego dzieciom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych

Wnioski

1. W połowie kontrolowanych przedszkoli nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych zatrudniono w wymiarze zgodnym z aktualnymi na czas kontroli przepisami prawa.
2. Wydane zalecenia dotyczyły konieczności zatrudnienia psychologa, pedagoga specjalnego, pedagoga, logopedy, terapeuty pedagogicznego.
3. Z wyjaśnień dyrektorów przedszkoli wynika, że stwierdzone nieprawidłowości były związane z trudnością pozyskania nauczycieli specjalistów (w szczególności psychologów), m.in. ze względu na zatrudnienie na część etatu.
4. W części kontrolowanych przedszkoli, nauczyciele specjaliści (pedagog specjalny, logopeda, psycholog) w ramach etatu prowadzą zajęcia rewalidacyjne.

Rekomendacje

1. W ramach wspomagania przekazywać dyrektorom informacje dotyczące przepisów prawa w poszczególnych obszarach pracy przedszkoli, m.in. podczas organizowanych porad.
2. Wskazywać dyrektorom konieczność wspierania i motywowania nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb przedszkola.

V. Zgodność z przepisami prawa zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych.

Wnioski

1. W ponad połowie kontrolowanych szkół zatrudniono nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych zgodnie z przepisami prawa.

2. Wydane zalecenia dotyczyły niezgodnego z prawem wymiaru zatrudnienia specjalistów w stosunku do łącznej liczby etatów specjalistów wynikających z przepisów. Najwięcej zaleceń dotyczyło zatrudnienia nauczycieli psychologów.

Rekomendacje

1. W ramach wspomagania przekazywać dyrektorom informacje dotyczące przepisów prawa w poszczególnych obszarach pracy szkół, m.in. podczas organizowanych porad.
2. Wskazywać dyrektorom konieczność wspierania i motywowania nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb szkoły.

VI. Zgodność z przepisami prawa przyjmowania do szkół i wspomagania nauki osób niebędących obywatelami polskimi podlegającymi obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

Wnioski

1. W większości szkół dyrektorzy zgodnie z przepisami prawa przyjmują do szkół i wspomagają naukę osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi podlegającymi obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.
2. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły liczebności grup na dodatkowych zajęciach lekcyjnych z języka polskiego oraz tygodniowego wymiaru godzin języka polskiego.

Rekomendacja

Przestrzegać przepisów prawa w zakresie przyjmowania do szkół i wspomagania nauki osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi podlegającymi obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

Kontrole wynikające z wniosków ze sprawowanego przez Podlaskiego Kuratora Oświaty nadzoru pedagogicznego

I. Kontrola zgodności z przepisami prawa zapisów w statutach szkół publicznych w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów

Wnioski

1. Wszystkie kontrolowane statuty szkół zawierały zapisy określające sposób ustalania bieżących i śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych ucznia, a także śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania ucznia począwszy od klasy IV szkoły podstawowej oraz sposób ustalania rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania.
2. W mniej niż połowie kontrolowanych szkół zapisy w statutach w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy są zgodne z ustawą o systemie oświaty i rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.
3. Najczęściej w statutach brakowało zapisów dotyczących:

- a) sposobu udostępniania uczniom i jego rodzicom prac pisemnych ucznia oraz na wniosek ucznia lub jego rodziców dokumentacji dotyczącej egzaminu klasyfikacyjnego lub poprawkowego, zastrzeżeń do oceny klasyfikacyjnej,
- b) sposobu formułowania przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych,
- c) zasad przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych,
- d) terminów ustalenia śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych,
- e) warunków i trybu otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania.

Rekomendacje

1. Analizować zapisy w statutach szkół i placówek, zwracając uwagę na ich zgodność z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oraz jednoznaczność interpretacyjną i ich czytelność.
2. Uwzględnić w planie nadzoru pedagogicznego dyrektora działania kontrolne w zakresie dostosowania i przestrzegania zapisów statutów dotyczących oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów.

II. Kontrole realizacji zaleceń wydanych dyrektorom szkół/placówek w roku szkolnym 2021/2022 zgodnie z art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.)

Wnioski

1. Zdecydowana większość dyrektorów w terminie 30 dni od wydania zaleceń pokontrolnych dopełniała obowiązku przesłania informacji do Podlaskiego Kuratora Oświaty o sposobie realizacji zaleceń.
2. W większości kontrolowanych szkół stwierdzono, że wydane zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane. Zdarzało się, że pomimo poinformowania kuratora oświaty o realizacji zaleceń, w toku kontroli stwierdzono, że nie wszystkie zalecenia zostały wykonane, co skutkowało ponownym wydaniem zaleceń pokontrolnych.
3. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie:
  - a) sposobu i jakości prowadzenia dokumentacji szkolnej,
  - b) dostosowania formułowanych zapisów statutu do obowiązujących przepisów prawa,
  - c) liczby (przekroczeń) dzieci/uczniów w grupach/klasach,
  - d) warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w tym realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i opiniach psychologiczno-pedagogicznych,
  - e) realizacji podstawy programowej,
  - f) zapewnienia niezbędnego do realizacji kształcenia w zakresie danej kwalifikacji wyposażenia.

Rekomendacje

1. Wzmocnić nadzór nad przestrzeganiem przez dyrektorów/nauczycieli przepisów prawa oświatowego oraz systematycznością i jakością prowadzenia dokumentacji szkolnej.
2. Kontynuować przeprowadzanie kontroli w ww. zakresie.

III. Kontrole doraźne wynikające z interwencji zgłaszanych do Podlaskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2022/2023

Wnioski

1. W większości kontrolowanych szkół/placówek wskazywane nieprawidłowości potwierdziły się.
2. Kontrole wykazały, że niektórzy dyrektorzy szkół sprawują nadzór pedagogiczny z naruszeniem przepisów, m.in. w zakresie:
  - a) zapewniania bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom,
  - b) organizacji i realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego,
  - c) egzekwowania od nauczycieli realizacji ich obowiązków (np. związanych z wdrażaniem obowiązujących procedur, przestrzeganiem zasad oceniania),
  - d) prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania i innej dokumentacji wewnętrznej.
3. Duża liczba kontroli przeprowadzona na wniosek rodziców spowodowana jest przede wszystkim brakiem właściwej komunikacji na linii szkoła-uczeń-rodzic.
4. Statuty szkół nie są na bieżąco nowelizowane.

Rekomendacje

1. Dbać o podnoszenie świadomości prawnej dyrektorów (wizytatorzy) i nauczycieli (dyrektorzy).
2. Zwracać uwagę dyrektorów (wizytatorzy) na konieczność właściwego sprawowania nadzoru pedagogicznego.
3. Upowszechniać w rejonach wizytacyjnych przykłady dobrych praktyk w zakresie przestrzegania zasad organizacji pracy/nauczania/kształcenia.
4. Wspierać dyrektorów z rejonów wizytacyjnych w rozwiązywaniu pojawiających się problemów, szczególnie dyrektorów z krótkim stażem.

IV. Kontrole w zakresie spełniania art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe przez szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkoły publicznej

Wnioski

1. W szkołach stosowane są zasady klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, o których mowa w rozdziałach 3a i 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
2. Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe realizują programy nauczania uwzględniające podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.
3. Szkoły zapewniają wyposażenie niezbędne do realizacji kształcenia ogólnego oraz kształcenia w zawodach.
4. Obowiązkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w okresie nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym niż łączny wymiar poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania szkoły publicznej danego typu.
5. Stosuje się organizację roku szkolnego ustaloną dla szkół publicznych.
6. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:
  - a) zatrudniania nauczycieli obowiązkowych zajęć edukacyjnych posiadających kwalifikacje określonych dla nauczycieli szkół publicznych,
  - b) prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania ustalonej dla szkół publicznych.

Rekomendacja

Realizować działania służące podniesieniu kompetencji dyrektorów szkół w zakresie zatrudniania nauczycieli posiadających wymagane kwalifikacje oraz prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania ustalonej dla szkół publicznych, np. podczas spotkań w rejonach wizytacyjnych.

V. Kontrole związane z dokonywaną oceną pracy dyrektora szkoły lub placówki

Wnioski

1. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że na ogół dyrektorzy zgodnie z przepisami realizują zadania związane z powierzonym im stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą.
2. Najwięcej nieprawidłowości dotyczyło organizacji kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przestrzegania ustawowych kompetencji rady pedagogicznej oraz prowadzenia dokumentacji szkoły (księga uczniów, dzienniki zajęć, księga arkuszy ocen, księga ewidencji dzieci).

Rekomendacja

Doskonalić kompetencje dyrektorów szkół/placówek w zakresie organizacji, planowania pracy i dokumentowania nadzoru pedagogicznego.

B. Wspomaganie

Wnioski

1. Zakres tematyczny wsparcia szkół i placówek był dostosowany do bieżących i planowanych zadań i celów nadzoru pedagogicznego Podlaskiego Kuratora Oświaty oraz realizacji programów rządowych.
2. Formy wsparcia i sposoby przeprowadzania konsultacji, narad i spotkań z dyrektorami i nauczycielami pozwoliły na osiągnięcie dużej dostępności przekazu oraz wysoką frekwencję uczestników.
3. Systematyczny, bieżący i ciągły kontakt z dyrektorami szkół i placówek powodował skuteczne zaspokajanie potrzeb nadzorowanych osób i instytucji w zakresie jakości zarządzania, prawidłowości wdrażania nowych rozwiązań i eliminowania nieprawidłowości.

Rekomendacje

1. Kontynuować wspieranie dyrektorów szkół i placówek w przestrzeganiu zasad organizacji kształcenia i promowania różnych form pracy.
2. Wspierać dyrektorów szkół i nauczycieli w zakresie prawidłowości oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, w tym oceniania zachowania.
3. Wspierać dyrektorów w zakresie poprawy jakości informacji w komunikacji szkoły, placówki z domem rodzinnym ucznia.
4. Podjąć współpracę z placówkami doskonalenia nauczycieli i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w zakresie upowszechniania metodyki skutecznego rozwiązywania sytuacji kryzysowych na terenie szkół i placówek.
5. Wsparcie szkół i placówek w zakresie prawidłowej diagnozy zagrożeń środowiska społecznego ucznia i podejmowania działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie trudnościom natury psychologiczno-pedagogicznej.